

EXPERTEN AAN HET WOORD

PROFESSOREN

DR. APR. S. DE SAEGER

DR. APR. M. DE BOEVRE

Universiteit Gent

© Thomas Nolf

BIO

OPLEIDING

Beide: Apotheker, Doctor in de Farmaceutische wetenschappen

EXPERTISE

S. De Saeger: Hoogleraar, expertise voeding en gezondheid, voedselveiligheid (mycotoxines)

M. De Boevre: Hoofddocent, expertise klinische mycotoxicologie

ACTUEEL

Beide: Docenten voedingsgerelateerde cursussen aan de Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, UGent

Consumenten worden dagelijks via populaire media blootgesteld aan informatie over voeding. Deze media-aandacht heeft niet noodzakelijk geleid tot een beter begrip van een gezonde voeding. **Naast diëtisten en andere zorgverleners in de eerstelijnszorg kunnen ook apothekers meer inzetten op een adviserende en educatieve rol op het vlak van een gezonde eet- en leefstijl.** Zij moeten voldoende worden opgeleid om hierover gericht en gefundeerd advies te kunnen geven.

Verschillende zorgverleners worden geconfronteerd met allerlei vragen over voeding en gezondheid. Mensen komen ook regelmatig langs de apotheek en de apotheker wordt beschouwd als een belangrijke vertrouwenspersoon, ook voor voedingsadvies. Apothekers maar ook andere zorgverleners moeten daarom meer verantwoordelijkheid nemen om patiënten evidentiegebaseerde maar ook heldere voedingsinformatie te geven. Alleen een uniforme en effectieve communicatie kan het algemene begrip van gezonde voeding en het effect hiervan op een gezond voedingspatroon bevorderen. Ook de rol van de apotheker in de primaire preventie is dus cruciaal voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie (1).

APOTHEKERS EN VOEDINGSADVIES

Uit internationaal onderzoek blijkt dat apothekers vaak onzeker zijn om voedingsadvies te geven (2,3). Om hieraan te verhelpen moet gezondheidseducatie beter aansluiten bij onderwerpen die courant in de dagelijkse praktijk aan bod komen. In België was tot op heden nog niet onderzocht

-intoleranties, eiwitrijke voeding en eiwitrijke dranken, dieet bij metabole aandoeningen, diabetes en voeding, bijvoeding en sondevoeding, babyvoeding, voeding voor bejaarden, sportvoeding en voedselveiligheid. Vragen over voedings-supplementen (38%), babyvoeding (19%) en gezond voedingsadvies (11%) kwamen het meest voor.

De helft van de apotheker-stagiairs zocht nadien nog bijkomende informatie op over de gestelde vragen. Sommige studenten raadpleegden hiervoor betrouwbare wetenschappelijke bronnen zoals 'BMJ Best Practice' (5), 'UpToDate' (6) en de 'Cochrane Library' (7) maar veel studenten gebruikten commerciële websites of blogs. Dat benadrukt het belang om kwaliteitsvolle zoekstrategieën op te nemen in de opleiding.

VOEDINGSINFO IN DE APOTHEEK

met welke voedingsthema's zorgverleners, waaronder ook apothekers, het meest in aanraking komen. Hierdoor was het ook moeilijk om zicht te krijgen op welk advies men verwacht van zorgverleners en welke nutritionele en voedingsgerelateerde onderwerpen er in de opleiding moeten worden opgenomen.

WELKE CASUÏSTIEK IN DE APOTHEEK?

In het kader van een observatieve studie in 136 officina-apotheken in Vlaanderen werden 1000 voedingsvragen of -casussen verzameld (4). Gedurende vier opeenvolgende maanden registreerden alle deelnemende apotheker-stagiairs de eerste twee nutritionele en voedingsgerelateerde vragen waarmee zij werden geconfronteerd. Nutritionele en voedingsgerelateerde vragen omvatten alle vragen over voedsel, nutritionele aspecten en voedings-supplementen. Deze vragen konden worden onderverdeeld in 18 categorieën: interacties tussen geneesmiddelen en voeding, voedings-supplementen, voedselingrediënten, E-nummers, adviezen voor een gezonde voeding, vegetarisme en veganisme, functionele voeding en nutraceuticals, novel- en superfoods, vermageringsproducten en -diëten, voedselallergieën en

HOE BEANTWOORDEN APOTHEKER-STAGIAIRS VOEDINGSVragen?

In ongeveer de helft van de gevallen konden de apotheker-stagiairs de voedingsvragen van de patiënten onmiddellijk beantwoorden zonder extra opzoekingswerk. Dat impliceert dat de voedingsgerelateerde cursus in de apothekersopleiding van de UGent een solide basiskennis biedt om deze onderwerpen te bespreken. Voor studenten die momenteel een opleiding volgen tot zorgverlener die geen voedingsgerelateerde cursus biedt, kan dit resultaat anders zijn.

Vragen rond gezonde voedingsadviezen vonden apotheker-stagiairs het moeilijkst om te beantwoorden in vergelijking met casussen omtrent OTC-producten ('over the counter' of zelfzorgmedicatie zonder voorschrift) of voorgeschreven medicatie. Wanneer zij te weinig kennis hadden om een bepaalde vraag meteen te beantwoorden, raadpleegden zij vrijwel allemaal aanvullende informatiebronnen. De stage-meester en het internet waren op dat moment de meest geraadpleegde bronnen. Die kunnen echter onderhevig zijn aan bias of vooringenomen zijn. Vijf procent van de vragen kon alsnog niet worden beantwoord.

BESLUIT

Om correct op de vele en diverse nutritionele en voedingsgerelateerde vragen te kunnen ingaan moet elke opleiding tot zorgverlener in het curriculum aangepaste voedingscursussen voorzien. De studenten moeten ook leren om evidentiegebaseerde informatie op te zoeken en om informatie kritisch te leren evalueren. De zorgverlener dient zich ten slotte bewust te blijven van de beperkingen van zijn of haar expertise en moet dus tijdig doorverwijzen naar een diëtist. Interprofessionele kennismakingsmomenten en activiteiten tijdens de opleiding van zorgverleners zijn belangrijk om de rol van elke zorgverlener beter te begrijpen.

Meer info

- E. Tommelein et al. Revisiting the food and nutrition related curriculum in healthcare education: an example for pharmacy education. *Pharmacy* 2021; 9: 104
- Project: Voedingskiosk bij de apotheek – <https://voeding.ucll.be/voedingscommunicatie>

Referenties

1. Fernandez-Celemin L, Jung A: What should be the role of the media in nutrition communication? *British Journal of Nutrition* 2006; 96: S86-S88
2. Douglas PL, McCarthy H, McCotter LE, Gallen S, McClean S, Gallagher AM, Ray S: Nutrition Education and Community Pharmacy: A First Exploration of Current Attitudes and Practices in Northern Ireland. *Pharmacy* 2019; 7 (1)
3. Charuel A, Prevost V: Conseils nutritionnels à l'officine dans le cadre du Programme National Nutrition Santé. *Annales Pharmaceutiques Françaises* 2014
4. Tommelein, E., De Boevre, M., Vanhie, L., Van Tongelen, I., Bousser, K., & De Saeger, S. (2021). Revisiting the food- and nutrition-related curriculum in healthcare education : an example for pharmacy education. *Pharmacy* 2021; 9 (2) - <https://doi.org/10.3390/pharmacy9020104>
5. <https://bestpractice.bmj.com>
6. <https://www.uptodate.com>
7. <https://www.cochranelibrary.com/>